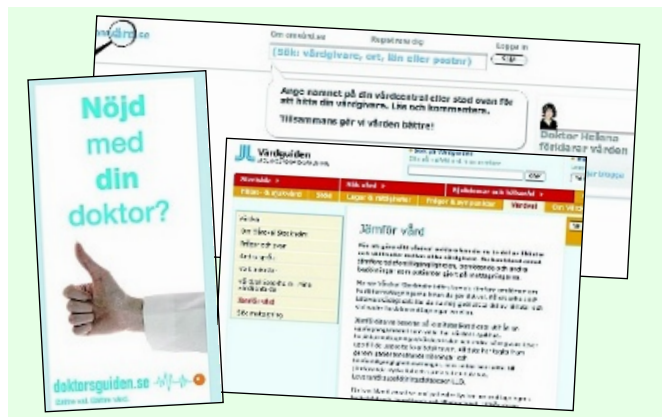

Patienter får tycka till om vård och läkare på nya sajter

Flera nystartade sajter betygsätter vårdgivare, i vissa fall även enskilda läkare. Innehåll och grad av seriositet varierar mellan de olika initiativen. På »doktorsguiden.se« uppmanas patienter gå in och recensera enskilda namngivna läkare.

Under december och januari har minst tre olika sajter lanserats som vänder sig till patienter och som utlovar hjälp och stöd i deras vårdval. Sajterna rankar vårdgivare och i vissa fall även enskilda läkare. På »doktorsguiden.se«, som hävdar sig vara rikstäckande och ha uppgifter om 35 000 läkare, uppmanas patienter poängsätta läkare. Utifrån antalet stjärnor som besökare till sajten knappar in bildas en fem-i-topp-lista, som är tänkt att uppdateras kontinuerligt. Patienter uppmanas att utöver poängbedömningen på en skala mellan en och sju stjärnor också ge omdömen av vårdgivare i fritext. Bakom sajten står företaget Fifty Fifty AB, som hos Bolagsverket är registrerat på produktion och förmedling av musik-evenemang, uthyrning av musikinstrument och försäljning av reklamartiklar.

Ett annat entreprenörprojekt är »omvard.se« som publicerar omdömen av vårdcentraler. Enligt egen uppgift görs det utifrån bland annat anmälningar till Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd, HSAN, samt kvalitativa data baserade på patientenkäter, vad gäller till exempel öppetider och tillgänglighet per telefon. Peter Arvai är VD och grundare av företaget och driver sajten inledningsvis på sin fritid. Han ställer sig först lite tveksam till publicera en patients omdömen och erfarenheter av enskild namngiven vårdgivare men bestämmer sig sedan:

Doktorsguiden.se, omvard.se och »jämför vård« på Vårdval Stockholm är några av de nya sajterna där vårdgivare recenseras.

– Om det är positiva omdömen så finns det ingen anledning att ta bort dem, men om det handlar om kränkningar gentemot en enskild namngiven läkare så tar vi bort det inlägget.

Stockholms läns landsting lanserar den 15 januari tjänsten »Jämför vård« där man avser göra jämförelser mellan olika husläkarmottagningar i syfte att hjälpa patienter inför »Vårdval Stockholm«. I ett första led kommer alla husläkarmottagningar att kvalitetsbedömas utifrån bland annat patientenkäter genomförda under hösten 2007. Ett antal nyckeltal har vaskats fram: för bemötande, information, telefontillgänglighet, delaktighet och helhetsintryck. På sikt planeras att även regionens sjukhus komma att rankas på motsvarande sätt, och då kommer man i första hand att jämföra vårdgivare vid höft- och knäledsoperationer.

Thomas Flodin, ordförande i Stockholms läkareförening, har följt utvecklingen:

– Vi har i Stockholm haft diskussioner om Vårdval Stockholm, och att den information som ges där måste vara seriös och saklig. Det får inte vara några tummar upp eller ner, eller gubbar som ser

sura ut, säger Thomas Flodin, som också är ordförande i Sveriges läkarförbunds etiska råd.

Det intressanta är vem som står bakom en sajt. Om det är en enskild person eller ett företag som driver synpunkter så är det inte mycket som går att göra. Men det vore allvarligt om skattefinansierad verksamhet stod bakom etiskt eller sakligt tvivelaktig information.

Läkarförbundet har fått in klagomål från medlemmar som uppmärksammat doktorsguiden.se, och som har uppfattat det olustigt att riskera att behöva schavottera. Också Datainspektionen har fått samtal från läkare som hört sig för om vilka regler som gäller för Doktorsguiden.se, berättar Patrik Sundström, jurist på Datainspektionen.

– Men eftersom doktorsguiden har ett utgivarbevis från TV- och radionämnden är vi juridiskt förhindrade att ingripa. Materialet på hemsidan är grundlagsskyddat enligt tryck- och yttrandefrihetslagstiftning.

Marie Närlid

Vid tryck- och yttrandefrihetsmål är Justitiekanslern (JK) rättslig instans. Den som känner sig personligen kränkt kan också vända sig till Pressombudsmannen. www.po.se

Förskrivarkod får stark kritik

Läkarförbundet är mycket negativt till förslaget att ge landstingen tillgång till enskilda läkares förskrivningar via det receptregister som förs hos Apoteket AB.

Förslaget och en rad andra lämnades av Patientdatautredningen i somras i slutbetänkandet Patientdata och läkemedel m.m. (SOU 2007:48) och har nu varit på remiss.

I dag får enskildas förskrivarkoder registreras när det gäller narkotiska preparat. Förslaget innebär att förskrivarkod ska registreras för alla läkemedel och att detta även ska omfatta privata vårdgivare. Landstingen kan ibland behöva hitta enskilda förskrivare av patientsäkerhetsskäl, enligt utredningen. Läkarförbundet anser att dagens registrering av arbetsplatskod ger tillräcklig uppföljning och helst att patientjournalen borde vara primärkällan för uppföljning.

Förbundet är också kritiskt till förslaget att Apoteket AB uttryckligen i Receptregisterlagen anges som personuppgiftsansvarigt för receptregistret, något som enligt utredningen redan framgår indirekt av lagstiftningen. Förbundet däremot anser att eftersom ansvaret är av tillsynskaraktär så bör det inte hanteras av ett företag, om än statsägt, dessutom när dess framtid är osäker. Ansvaret borde hellre ligga hos en myndighet.

De flesta andra förslag från utredningen ställer sig förbundet positivt till. Det handlar bland annat om utökad behandling av personuppgifter, att inrätta ett donationsregister och samkörning av dödsorsaksregistret med de regionala cancerregistren.

Elisabet Ohlin

Läs även ledaren i detta nummer

Lars-Erik Holm chef för Socialstyrelsen

Lars-Erik Holm, i dag generaldirektör för Statens strålskyddsinstitut, blir den 1 mars generaldirektör för Socialstyrelsen. Han är ordförande i Internationella strålskyddsinstitutet och svensk representant i FN:s vetenskapliga strålningskommitté. Han efterträder Kjell Asplund.

Lars-Erik Holm

Läkarförbundet:

Viktigt att regeringen tar beslut snabbt om villkor för Apoteket AB

Mest ros men också lite ris till Apoteksutredningen. Läkarförbundet är positivt till att apoteksmonopolet ska brytas upp men befarar att regeringens vilja att avreglera inte är helhjärtad.

– I det stora hela är utredningen bra, den visar ju att monopolet ska tas bort, säger ordförande Eva Nilsson Bågenholm, som dock tycker att det är svårt att överblicka vad som ska hända när spelreglerna för Apoteket AB ännu inte är färdiga.

– **Det är viktigt** att regeringen tar beslut i frågorna om Apoteket ganska så snabbt. Jag misstänker att det inte riktigt finns en vilja att avreglera marknaden, säger hon.

Klart och tydligt är i alla fall, menar hon, att verksam-

Eva Nilsson Bågenholm

heter som e-recept och receptregister skiljs från Apoteket och läggs i ett nytt statligt bolag så att det blir »lika villkor för alla apoteksaktörer«.

Eva Nilsson Bågenholm tycker det är synd att utredningen lägger fram villkor som missgynnar små egenföretagare, apotekare, i att starta verksamheter. Hon ser en risk att Sverige får ett oligopol med ett fåtal stora internationella kedjor, som i Norge där det är tillåtet att grossister äger apotek.

Läkarförbundets ordförande ifrågasätter också varför inte läkare ska få öppna apotek.

Hon ser ingen risk att de skulle få dubbla roller.

– Det är löjligt. Om man startar ett apotek gör man

inte det för att skriva ut läkemedel.

Läs mer om apoteket på: www.lakartidningen.se

De stora apotekskedjorna är tveksamma till utredningen

De stora apotekskedjorna tvekar. Både Alliance Boots och Celesio tänker invänta regeringens besked om Apoteket AB innan de gör upp planer för svenska marknaden.

Brittiska Alliance Boots har tidigare deklarerat att de kan tänka sig öppna 200 apotek i Sverige. Om de beslutar sig för en satsning är det för att få en »ansenlig marknadsandel«, säger en av ledarna inom företaget som vill vara anonym.

– Vi måste få klarhet i vad regeringens verkliga avsikter är för apoteksmarknaden och vad man ska göra med Apoteket, säger denne.

Signalerna från tyska Celesio är ungefär desamma. Företaget kommer att vänta ut regeringens beslut om villkor för det statliga apoteksbolaget som är »helt avgörande« inför en satsning, berättar Stefan Meister, vice VD.

Agneta Borgström
agnetaborgstrom@glocalnet.net

Kontrovers kring medicinska aborter

En kontrovers har uppstått efter det att Socialstyrelsen i onsdags i förra veckan presenterade en utredning av lagar och föreskrifter för medicinska aborter genom rapporten »Medicinska aborter, fördelning av arbetsuppgifter – praxis och regelverk«.

Varken läkare eller barnmorskor är nöjda med Socialstyrelsens slutskrivningar. Samma dag som Socialstyrelsens rapport presenterades kom Vårdförbundet med ett uttalande där man kräver en lagändring, för att få barnmorskornas på många håll i praktiken utökade ansvar vid medicinska aborter lagfäst.

Svensk förening för obstetrik och gynekologi, SFOG, anser däremot att det vore

olyckligt att röra befintlig svensk abortlagstiftning, som ger stora valfriheter för verksamhetschefer, att ordna arbetet på bästa sätt.

Huvudslutsatserna i Socialstyrelsens rapport var att med hjälp av »ordinationer enligt generella direktiv« så »kan verksamhetschefer i abortverksamheten ge barnmorskor en större roll i abortprocessen vid medicinska aborter än vad som är vanligt i dag«. »En ordination av läkemedel enligt generella direktiv gäller för patienterna på en viss vårdhet under vissa angivna förutsättningar. Den kan då ersätta en individuell ordination. Förutsättningarna är bland annat att det rör sig om

Charlotta Grünewald

okomplicerade graviditeter och att det sker med hänsyn till patientsäkerheten. Läkaren har fortfarande kvar sitt ansvar för ordinationerna.«

Charlotta Grünewald anser att Socialstyrelsens skrivningar är dubbeltydiga.

– **Vi har deltagit** med två representanter i en referensgrupp, och där vi uppfattar att vi i arbetsgruppen SFOG, Barnmorskeförbundet och Läkemedelsverket varit väldigt överens. Vi tycker därför från SFOG att det är tråkigt att Socialstyrelsen i skrivningarna lyfter att barnmorskorna får en större roll, en

roll som de redan har.

Grünewald beklagar vidare att utredningen inte gett läkarna möjlighet att ge synpunkter på texten under pågående utredning, varför SFOG explicit bett om att inte stå omnämnt i rapporten. Olivia Wigzell, chef för analysenheten vid Socialstyrelsens hälso- och sjukvårdsavdelning, bekräftar att referensgruppen inte tagit del av slutskrivningarna före publicering.

– Vi har inte haft några krav på att referensgruppen ska ställa sig bakom rapporten. Vi har i rapporten inte föreslagit något nytt, utan syftet var att klarlägga vad det är som gäller utifrån befintliga lagar och föreskrifter.

Marie Närlid